

לראות את כל הקשת
רכז השתלבות
אגף לחינוך יסודי

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנייהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

רכזים' יקרים שלום וברכה!

מנחיתה להשתלבות במערכת החינוך

דבר מנהלת אגף קליטת תלמידים עולים

רכזי השתלבות ואנשי חינוך,

כל אחד ואחת מאיתנו חווה מעברים כאלה או אחרים במהלך חייו - כתלמיד, כמורה או כהורה: ממסגרת חינוכית אחת לאחרת, מדירה אחת לאחרת, מיישוב אחד לאחר או לעיתים אף ממדינה אחת לאחרת. כל מעבר מביא איתו קשיים ואתגרים לצד ציפיות והתרגשות לקראת התחלה חדשה.

המעבר למדינה אחרת הוא דרמטי במיוחד. הוא גורר איתו שינויים רבים, שחלקם משמעותיים ביותר כגון הבדלים בשפה, במראות ובהרגלי למידה בבתי הספר, והוא מלווה בשינויים רבים נוספים כמו הבדלים בריחות, בטעמים ובסוגי המאכלים.

1 נקטנו לשון זכר מטעמי נוחות בלבד. בכל מקום הכוונה היא לכל המגדרים.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנייה הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

המאמץ המושקע בפענוח הקודים ההתנהגותיים במדינה החדשה בולט בספרה של אווה הופמן "זרה בין המילים"²:

אני לומדת להיות פחות הפגנתית. אני לומדת זאת ממורה האומרת לי, לאחר שצפתה בתנועות הידיים שאני מתארת בעזרתן את מערכת העיכול של צפרדע, כי עליי לשבת על הידיים ואז לנסות לדבר. את האיפוק החדש שלי אני לומדת מאנשים הנסוגים צעד אחד לאחור כשאני משוחחת איתם, כי אני עומדת קרוב מדי.

במערכת החינוך בישראל לומדים תלמידים שהגיעו מ-130 מדינות. מערכות החינוך שהכירו בארצם ושאליהן היו רגילים, שונות ממערכת החינוך בישראל בהיבטים רבים: יחסי הורים-מורים, אחריות המורים, הציונים, זמני הלימודים והחופשות ועוד. נוסף על האתגרים הרבים הניצבים לפני התלמידים העולים בשל המעבר הבין-תרבותי, ובעיקר הצורך לרכוש שפה חדשה כשפת תקשורת ולימודים, הם נדרשים להסתגל לתרבות החינוכית המאפיינת את מערכת החינוך בארץ.

במסמך זה אנחנו מזמינים אתכם להכיר, ולו במעט, את מערכות החינוך העיקריות שמהן הגיעו תלמידינו העולים.

התלמידים העולים המגיעים לישראל הם בני כל הגילים. הם מגיעים במהלך שנת הלימודים כולה, וממגוון גדול של מדינות. בשנה האחרונה עלו לישראל והצטרפו למערכת החינוך 6,262 תלמידים.

לראות את כל הקשת
רכז השתלבות
אגף לחינוך יסודי

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

בחינוך היסודי לומדים 20,039 תלמידים שעלו במהלך עשר השנים האחרונות מ-102 מדינות.

תהליכי ההשתלבות הם ארוכי-טווח, ואינם מסתיימים בשנה אחת בלבד. כדי להצליח במשימת הקליטה וההשתלבות יש להתייחס למגוון ההיבטים: לימודי, רגשי, תרבותי וחברתי.

רכז השתלבות המודע לשונות, ומכיר את מגוון הכלים העומד לרשות התלמידים העולים ומוריהם, יוכל לסייע להם להגיע להשתלבות מיטבית ולמיצוי מלוא יכולותיהם.

לרבים רבים הבאים אלינו - או המובאים אל חופינו מרחוק ואף מקרוב - עדיין לא הפך החוף הזה בית. ותפקידנו החינוכי הוא לעשות להם את הארץ הזאת, ואת העולם הרוחני שהצמיח אותה, לבית שהנפש אחוזה ודבוקה בו. וזה לא יושג בלי אווירה של אהבה-ללא-חשבונות, של כבוד-בלתי-מזויף, של הידבקות בעם ובגורלו ובתולדותיו הטראגיות, בערכיו הרוחניים, ביצירתו החיה ובחזון תקומתו, אשר יסודותיה ה"לאומיים" וה"אנושיים", ה"מוסריים" וה"סוציאליים" ניתנים להפרדה רק במילונינו ובנוסחאותינו, אך לא בהתגלמותה החיה

ברל כצנלסון

מאחלת לכולנו, לקולטים ולנקלטים, שנגלה את היתרונות בשונות

"עולם חדל - חבר חדל"

מאיה שריר

מנהלת אגף קליטת תלמידים עולים

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

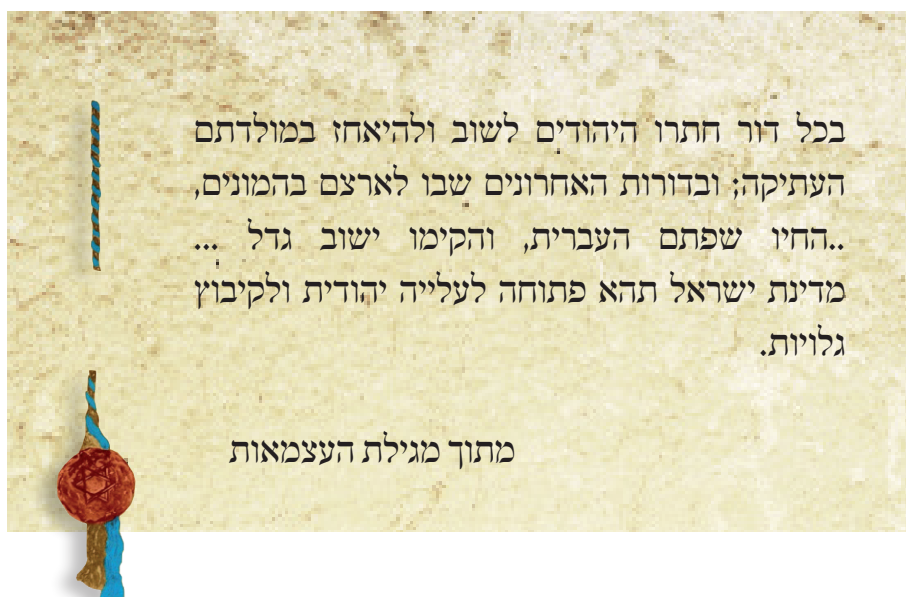
09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

ונמשכת שיירה...

מפעל העלייה הוביל לבניית החברה הישראלית המגוונת ורב-התרבויות, והוא אחד המאפיינים המייחדים את עם ישראל ואת מדינת ישראל.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

שבת תשע"ט - דצמבר 2018

מי הוא התלמיד העולה, מי היא התלמידה העולה?

תלמידים עולים חדשים ותלמידים תושבים חוזרים בכל טווח הגילים מגיעים לישראל ממגוון גדול של מדינות במהלך כל שנת הלימודים. מיד עם הגעתם לישראל הם משתלבים במערכת החינוכית.

- **תלמיד עולה**
תלמיד שנולד בחו"ל ועלה לישראל (חוק השבות).
- **תלמיד אזרח עולה**
תלמיד שנולד בחו"ל להורים ישראלים ועלה לישראל.
- **תלמיד תושב חוזר**
תלמיד שנעדר ממערכת החינוך בישראל (החישוב מכיתה א') לפחות ארבע שנות לימוד רצופות.

לראות את כל הקשת
רכז השתלבות
אגף לחינוך יסודי

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

תפקידי רכזי ההשתלבות בתהליכי הקליטה של תלמידים עולים

רכז ההשתלבות מלווה את תהליך הקליטה לכל אורכו.

מצ"ב טבלאות מעקב וריכוז נתונים. בקישורים האלו:

טבלת ריכוז נתונים **טבלת מעקב "מבוססת תיק תלמיד עולה"**

המחנך הוא דמות מרכזית המלווה את תהליך הקליטה מיומו הראשון של התלמיד העולה בבית הספר ולאורך שנת הלימודים.

היערכות מוסדות החינוך

1

א. חשוב להכיר

1. חוזר מנכ"ל: קליטה ושילוב של תלמידים עולים ותלמידים תושבים חוזרים

2. סטנדרטים לתהליכי קליטת תלמידים עולים

ב. הכשרת צוותי החינוך בבתי הספר

1. מעבר בין-תרבותי ו"הלם תרבות"

2. תרבויות ארצות המוצא

3. מערכות החינוך בארצות המוצא

ג. היכרות עם התלמיד ומשפחתו

1. קבלת הפנים

2. תיק תלמיד עולה

לימוד השפה העברית כשפה שנייה

2

א. שעות ייעודיות לרכישת העברית כשפה שנייה

ב. הוראת השפה העברית - על פי תוכנית לימודים ייעודית וחומרי למידה מותאמים.

ג. בדיקת הידע הנלמד באמצעות מבדק קריאה בקול בראשית השנה,

ומבדקי מדף לקראת סופה.

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהלה הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

3

שיפור והעשרת השפה והשלמת פערים במקצועת הלימוד

- א. תוכניות לעולים ותיקים להשלמת פערים במקצועות הלימוד.
- ב. המלצות פדגוגיות למורים שבכיתתם לומדים גם תלמידים עולים.

4

השתלבות חברתית - תרבותית במערכת החינוך ובחיים בישראל

- א. שבוע עליות
- ב. מפתח הלב
- ג. סיפורי עלייה

5

משפחה וקהילה

- א. שותפות עם הורים.
- ב. מידע להורים עולים בשפות המוצא.
- ג. מגשרים דוברי שפות העולים.
- ד. חוברת להורים על שימור שפת האם.
- ה. מידע להורים לגבי חינוך מיוחד ולקווי למידה.

לראות את כל הקשת

רכז השתלבות אגף לחינוך יסודי

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

1

היערכות מוסדות החינוך

א

א. חשוב להכיר

1

1. חוזר מנכ"ל: קליטה ושילוב של תלמידים עולים ותלמידים תושבים חוזרים

רכז השתלבות יתבסס בעבודתו על חוזר מנכ"ל "קליטה ושילוב של תלמידים עולים ותלמידים תושבים חוזרים", המתפרסם מדי שנה, ובו התייחסות לתלמידים עולים ותלמידים תושבים חוזרים.

- הנחיות וכלים להיערכות בתי הספר לקליטת תלמידים עולים ותלמידים תושבים חוזרים.
- הקצאת שעות והנחיות בנוגע להוראת השפה העברית.
- תוכניות, הנחיות והקצאת שעות בנוגע לשיפור השפה והשלמת פערים במקצועות הלימוד.
- שילוב חברתי.
- שילוב תרבותי וזהות יהודית-ישראלית.
- עבודה עם המשפחות והקהילה.
- תוכניות לבית הספר הממלכתי-דתי.
- "סל קליטה".

חוזר מנכ"ל - קליטת תלמידים עולים

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

1

א

2

2. סטנדרטים לתהליכי קליטה של תלמידים עולים בבתי הספר

אגף קליטת תלמידים עולים קבע ארבעה היבטים לסטנדרטים המסייעים לבית הספר בתהליכי הקליטה:

א. ההיבט הארגוני-מנהלי. היבט זה מתייחס לנהלים ולהנחיות למפגש הראשוני בין התלמיד העולה לבין צוות החינוך הבית-ספרי.

ב. ההיבט הלימודי. היבט זה מתייחס להוראת העברית כלשון לימודים בדיבור, בכתיבה, בקריאה ובהאזנה, השלמת פערים בחומר הלימוד וצמצום פערים חדשים שנוצרו בשל תקופת המעבר וההסתגלות, וכן מעקב אחר התקדמות התלמידים העולים בכל מקצועות הלימוד.

ג. ההיבט החברתי. לחברה הקולטת תפקיד חיוני בהשתלבות העולים. היבט זה מתייחס לפעילויות לשילוב חברתי של תלמידים עולים ובמעקב אחר ההתקדמות בשילובם. הוראת העברית תכוון גם לשיפור היכולת התקשורתית של התלמידים העולים.

ד. ההיבט התרבותי. היבט זה מתייחס למורשת יהודית-ישראלית, דמוקרטיה ישראלית, אקטואליה ורב-תרבותיות, ולהשלמת פערי ידע והבנה בנושאים אלה, תוך כדי פיתוח הצוות הקולט לכשירות תרבותית.

[סטנדרטים](#)

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנייהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

1

ב. הכשרת צוותי החינוך בבתי הספר

- מעבר בין-תרבותי ו"הלם תרבות":

הרצאות מוקלטות

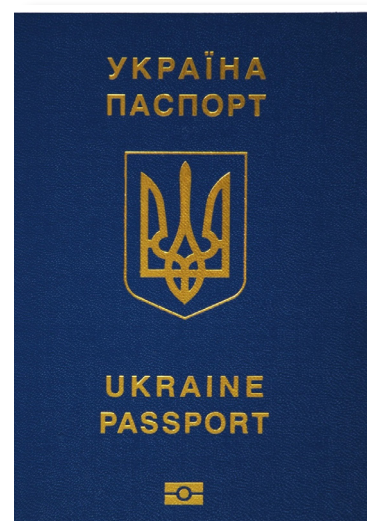
מודל הקרחון התרבותי של החוקר אדוארד הול

- תרבות ארץ המוצא. העמקת התפיסה ששזירת תרבות ארצות המוצא בתרבות הבית-ספרית תורמת לגיוון התרבותי בבית הספר.
- מערכות החינוך הקודמות של התלמידים העולים. קיימים הבדלים רבים בין מערכות החינוך בעולם. להלן קישורים באמצעות הדרכונים לדוגמאות המבהירות את הצורך בלמידה על ארצות המוצא.

*לחץ על הדרכונים להיכרות עם מערכות החינוך:

אתיופיה

אוקראינה

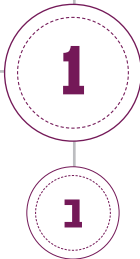
צרפת

רוסיה

ארצות הברית

לייעוץ בעניין מפגשי למידה ניתן לפנות למדריכי אגף קליטת תלמידים
 עולים במחוז.

לראות את כל הקשת
רכז השתלבות
אגף לחינוך יסודי

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

1

ג

ג. היכרות עם התלמיד ומשפחתו

הימים הראשונים לשהות התלמיד העולה בבית הספר הם תקופה קריטית, העשויה להשפיע על התאקלמותו, על הדימוי העצמי ועל הישגיו הלימודיים בארץ.

בית הספר זר לתלמיד העולה ואינו מובן לו. הוא אף חסר יכולת לתקשר, לברר ולשאול. דרך הלימוד בבית הספר הישראלי שונה מזו שבבתי ספר בארצות המוצא, כך גם הסביבה הפיזית, סדר יום הלימודים, ההתנהלות במרחב והקודים ההתנהגותיים.

כך קורה שאפילו תלמיד עולה שהיה מקובל חברתית ורגיל להצליח בלימודים, יכול להרגיש שמשימת ההתקבלות לחברה והיכולת להצליח בלימודים הן משימות בלתי-אפשריות.

1. קבלת הפנים

חשוב לקיים מפגש חם וקבלת פנים מתאימה:

- סיור בבית הספר לתלמידים ולבני משפחותיהם.
- היכרות עם מורת העולים, מגשר חינוכי בין-תרבותי ומחנכ/ת כיתת האם.
- הבהרת דרכי התקשורת עם צוות בית הספר.
- הסבר על אופי בית הספר ומבנה הלימודים בישראל (חגים, חופשות, אירועים...)
- הסבר על מערכת השעות וימים מיוחדים בבית הספר.
- בחירת תלמיד מאמץ בכיתה.
- יצירת קשר בין משפחה ותיקה שתשמש משפחה מאמצת למשפחת התלמיד.

לראות את כל הקשת

אגף לחינוך יסודי | ורכז השתלבות

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

1

ג

2

2. תיק תלמיד עולה

"תיק תלמיד עולה" משמש ככלי ליווי ומעקב מרכזי בתהליך הקליטה וההשתלבות במהלך שלוש השנים הראשונות ללימודיו של התלמיד בישראל. מחנך הכיתה הוא האחראי על "תיק תלמיד עולה".

בתיק התייחסות להיבטים לימודיים, חברתיים ורגשיים, במטרה לקדם את תהליכי הקליטה וההסתגלות של התלמידים העולים ומשפחותיהם:

- היכרות עם התלמיד העולה ומשפחתו והיכרות עם חייו בארץ המוצא.
- בניית תוכנית לימודים אישית.
- שילוב מורים מקצועיים בתהליך הקליטה הלימודי והחברתי.
- שילוב חברתי ושיתוף פעולה עם משפחת התלמיד.
- הצמדת תלמיד חונך לכל תלמיד עולה.

"תיק תלמיד עולה"

לראות את כל הקשת
רכז השתלבות
אגף לחינוך יסודי

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

לימוד השפה העברית כשפה שנייה

2

א

א. שעות ייעודיות לרכישת העברית כשפה שנייה

אגף קליטת תלמידים עולים מקצה לבתי הספר שעות ייעודיות לרכישת העברית כשפה שנייה. תלמידים עולים חדשים זכאים לשש שעות לימוד לפחות (לתלמיד, עד שלושה תלמידים בבית ספר אחד, ראו פירוט בחוזר מנכ"ל). השעות מיועדות לרכישת השפה העברית, ויש לנצלן ללימוד אינטנסיבי ולהתקדמות מהירה בשפה.

חשוב להקפיד שכל תלמיד עולה ילמד עברית כשפה שנייה שש שעות לפחות בשבוע. מערכת השעות של העולים בשיעורי עברית כשפה שנייה תיבנה בהתאם לשעות הלימוד בכיתות, כך שהתלמידים לא יצאו לשיעורי העברית משיעורים שבהם הם יכולים להשתלב כמו חינוך גופני, אנגלית ומתמטיקה. לעזרה בבניית מערכת שעות העברית כשפה שנייה יש לפנות למדריכי אגף קליטת תלמידים עולים במחוז.

ב. הוראת השפה העברית - על פי תוכנית לימודים ייעודית וחומרי למידה מותאמים

הוראת העברית כשפה שנייה שונה במהותה מהוראת עברית כשפת אם. מורי העברית כשפה שנייה נדרשים להתמקצע בתחום הוראה זה.

1

לראות את כל הקשת

אגף לחינוך יסודי | ורכז השתלבות

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהלה הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

2

1

תלמידים עולים לומדים את השפה העברית כשפה נוספת לשפת אימם ואולי לשפות נוספות. אנו שואפים להביאם לידי שליטה בעברית ברמת שפת אם, כדי לאפשר להם למצות את יכולותיהם בתקופת בית הספר ואף לאחריה.

התלמידים העולים ילמדו בהתאם לתוכנית הלימודים "עברית כשפה שנייה", [לחצו כאן](#).

לימודי העברית יתקיימו בעזרת חומרי למידה מותאמים לגיל ולרמת הידע בעברית. לייעוץ והכוונה בעניין דרכי הוראה וחומרי למידה נא לפנות למדריכי אגף קליטת תלמידים עולים במחוז.

תאוריה ומחקר בנושא:

1. בתוכנית הלימודים "עברית כשפה שנייה", מבוא (עמ' 9-1), מבוא לפרק "הקריאה והוראתה" (עמ' 119-110), מבוא לפרק "עיבוד טקסטים" (עמ' 121-127).

[תוכנית הלימודים](#)

2. כתב העת "[הד האולפן החדש](#)".

1. מבדק קריאה בקול

במהלך החודש הראשון לתחילת לימודיו של התלמיד העולה, ייערך מבדק קריאה בקול. המבדק יתקיים עד כחודש לאחר הגעת התלמיד העולה לבית הספר. המבדק בודק שטף קריאה, מהירות קריאה, הגייה נכונה, תיקון טעויות במהלך הקריאה וקריאה מותאמת לסימני הפיסוק. המבדק יישלח לבתי הספר על ידי מדריכי אגף קליטת תלמידים עולים במחוז.

1

לראות את כל הקשת
אגף לחינוך יסודי ורכז השתלבות

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

2

2. מבדקי מדף

לקראת סוף שנת הלימודים נבחנים התלמידים העולים במבחני מדף מקוונים, שמטרתם להעריך את רמת הידע בעברית של התלמידים ואת יכולתם להשתלב בכיתה ולהשתתף באופן פעיל בלמידה. המבדקים בודקים את יכולות התלמידים בשיח, קריאה בקול, הבנת הנשמע, הבנת הנקרא והבעה בכתב, מותאמים לגיל התלמידים, ומלווים במדריכים למורה.

במבדקי מדף נבחנים תלמידים הנמצאים בארץ 6-12 חודשים.

מבדקי מדף ומדריכים למורה.

להכוננה בהרשמה ובתהליכי ההיבחנות במבדקים המקוונים, יש לפנות עד חודש פברואר למדריכי אגף קליטת תלמידים עולים במחוז.

1

2

לראות את כל הקשת
רכז השתלבות
אגף לחינוך יסודי

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

שיפור והעשרת השפה והשלמת פערים במקצועות הלימוד

3

א

א. תוכניות לעולים ותיקים להשלמת פערים במקצועות הלימוד

תוכנית "משעולים" כתוכנית תוספתית מוצעת לתלמידים עולים ותיקים בעקבות ממצאים מחקריים שהראו כי נדרשות שבע עד אחת עשרה שנים לרכישת ההיבט האורייני-לימודי בשפה שנייה. הלמידה בתוכנית "משעולים" מתמקדת בלימוד שיטתי של השפה העברית, ברכישת אוצר מילים בהתאם לתחומי הדעת ובהשלמת פערי ידע הנובעים מהמעבר לארץ. התוכנית מתקיימת בקבוצות קטנות ומיועדת לתלמידי ג'-ו'. יש לפנות להקצאת שעות ולהדרכה למדריכי אגף קליטת תלמידים עולים במחוז.

[יחידות הוראה לדוגמה](#)

ב. המלצות פדגוגיות למורים שבכיתתם לומדים גם תלמידים עולים

בכיתות הלימוד לומדים תלמידים רבים שהעברית אינה שפת אימם. המורים יכוונו את פעילותם בכיתה על פי המלצות פדגוגיות למורים שבכיתתם לומדים תלמידים עולים. ההמלצות מתייחסות להיבטים שונים כמו מקום ישיבה, קשר עין, הוראה מטרימה ודרכי הוראה יעילות.

[המלצות פדגוגיות](#)

1

לראות את כל הקשת

רכז השתלבות אגף לחינוך יסודי

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

4

א

השתלבות חברתית-תרבותית במערכת החינוך ובחיים בישראל

א. שבוע עליות

ב"שבוע עליות" המתקיים בראשית שנת הלימודים (בשבוע שבו מצוין יום העלייה לישראל, ז' חשוון) עוסקת מערכת החינוך בעליות ובעולים. במהלך שבוע זה יילמד נושא העליות לארץ באופן מרוכז במסגרת מקצועות הלימוד השונים ובאמצעות פעילויות חברתיות ויצירתיות.

חוזר מנכ"ל

"שבוע העליות" מסייע לתלמידים עולים לספר את סיפורם ולתלמידים ילידי הארץ לפתח קשר והבנה כלפי חבריהם החדשים. מדי שנה נקבע נושא מארגן אחר לשבוע העליות, עם זאת כדאי להשתמש בחומרים רלוונטיים משנים קודמות.

חומרי למידה

ב. מפתח הל"ב

התוכנית "מפתח הל"ב" לשעת חינוך כוללת שלוש יחידות המזמנות שיח על ההדדיות הנדרשת בתהליכי הקליטה וההשתלבות: (1) "כבוד וסובלנות בחברה רב-תרבותית" (בזיקה לערך הכבוד), (2) "שם וזהות" (בזיקה לערך השונות), (3) "כיתה רב-תרבותית" (בזיקה ל"אחדות ושונות").

יחידות הוראה מפתח הלב

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהלה הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

ג. סיפורי עלייה

4

ג

התוכנית "סיפורי עלייה: סיפורם של תלמידים עולים" עוסקת בסיפורים של תלמידים עולים ובחוויותיהם מארץ המוצא ומתהליך העלייה. הסיפורים האישיים מאפשרים למורים לאתר צרכים, נקודות חוזק ותחומי פעילות אהובים בקרב התלמידים העולים, ולהשתמש בהם כדי לאפשר חוויות הצלחה ולסייע בהשתלבותם. מומלץ לעודד את התלמידים העולים לספר את סיפוריהם בעל פה ובכתב.

לרשות המורים עומדים [מאגר סיפורי עולים](#).

לראות את כל הקשת
רכז השתלבות
אגף לחינוך יסודי

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

משפחה וקהילה

5

א

א. שותפות עם הורים

בשל ההבדלים התרבותיים וההבדלים בין מערכות החינוך בעולם, הורים עולים מתקשים להיות מעורבים בתהליכי הלמידה של ילדיהם ובנעשה בבית הספר. לפיכך חשוב להציע שותפות חינוכית המכבדת את ההורים העולים, ולקחת בחשבון את הגורמים האלה:

- חסמי שפה המקשים על התקשורת ויוצרים אי-הבנות של כל הצדדים.
- קודים התנהגותיים, העלולים להביא לפרשנות שונה.
- אי-היכרות של מערכת החינוך בארץ ודרכי פעולתה.

שותפות עם הורים עולים

1

ב. מידע להורים עולים בשפות המוצא

בתי הספר יפנו את ההורים למידע בשפות שונות, הנמצא באתר אגף קליטת תלמידים עולים:

[אנגלית](#)

[ספרדית](#)

[אמהרית](#)

[רוסית](#)

[צרפתית](#)

לראות את כל הקשת
אגף לחינוך יסודי ורכז השתלבות

מדינת ישראל
משרד החינוך
המינהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

5

ג

ד

ה

ג. מגשרים דוברי שפות העולים

מגשרים חינוכיים בין-תרבותיים מסייעים בקידום שילובם החברתי והלימודי של התלמידים העולים. המגשרים, הדוברים את שפות המוצא של העולים, משמשים כתובת לתלמידים, למשפחתם ולצוותי החינוך. המגשר הוא לעיתים חבר בצוות בית הספר ולעיתים עובד הרשות המקומית.

מידע נוסף - מגשרים

ד. שימור שפת האם

ברכישת שפה שנייה נודעת לשליטה בשפת האם חשיבות רבה. ממצאי מחקר מלמדים כי לידע בשפת האם, בעיקר ידע אורייני, יש השפעה על לימוד מוצלח של השפה החדשה, ומכאן שיש גם השפעה על ההישגים בלימודים בכלל. לכן חשוב לעודד את שימור שפת האם של העולים. (תכנית לימודים עברית כשפה שנייה, משרד החינוך, ירושלים, 2009)

מדריך להורים - דו לשוניות

שמירה על שפת אם

ה. מידע להורים לגבי חינוך מיוחד ולקוי למידה

לקות למידה קיימת בקרב תלמידים במערכת החינוך. בין התלמידים הללו ניתן למצוא תלמידים עולים אשר להם לקויות למידה אך הוריהם אינם מכירים את המושג מארצות מוצאם ואת דרכי הטיפול.

מידע להורים - תלמידים לקוי למידה

איך אני יכול לעזור לילד שלי?

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

לוח אירועים ופעילויות

היכן על לוח השנה?	במה מדובר?	מי המוביל?	במי/במה ניתן להיעזר?
לקראת פתיחת שנה"ל	היערכות לקליטת תלמידים עולים	מחנך הכיתה	רשות, מגשר חינוכי, מזכירות בית הספר, צוות בית ספר, ההנהלה
ימי הלימוד הראשונים	קבלת פנים על ידי צוות בית הספר והתלמידים בכיתות, שימוש בתיק תלמיד עולה למיפוי ידע קודם והכנת תוכנית אישית להשלמת פערים	מחנך רכז השתלבות ומורה תלמידים עולים	מדריך האגף לקליטת תלמידים עולים, גורמים בקהילה הבית-ספרית, תיק תלמיד עולה
מבדק קריאה בקול	בדיקת מיומנות הקריאה בעברית לתלמידים עולים שנמצאים בארץ 6-1 חודשים	מורה תלמידים עולים	מדריך האגף לקליטת תלמידים עולים
"שבוע עליות" במערכת החינוך ז' בחשוון	פעילויות לימודיות וחברתיות בנושא עלייה ועולים	צוותי החינוך	שבוע עליות - אגף קליטת תלמידים עולים

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהלה הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

היכן על לוח השנה?	במה מדובר?	מי המוביל?	במי/במה ניתן להיעזר?
נובמבר, כ"ז בחשון	חג הסיגד, חגה של קהילת יוצאי אתיופיה	צוותי החינוך	מגשר חינוכי דובר אמהרית או גורמים מתאימים ברשות
סוף השנה האזרחית 31 בדצמבר	"נובי גוד", חגם של יוצאי ברה"מ לשעבר	צוותי החינוך	מגשר חינוכי דובר רוסית או גורמים מתאימים ברשות
21 בפברואר	יום שפת האם הבינלאומי	צוותי החינוך	מדריך האגף לקליטת תלמידים עולים, מדריך בתחום השפה
מרץ-אפריל	מבדקי מדף לבדיקת רמת העברית ויכולת ההשתלבות בלמידה בכיתות, לתלמידים עולים שנמצאים בארץ 6-18 חודשים	מורה תלמידים עולים	מדריך האגף לקליטת תלמידים עולים. מבדקי מדף
9 במאי	יום הניצחון על גרמניה הנאצית, חג מקובל בקרב יוצאי ברה"מ לשעבר	צוותי החינוך	מגשר חינוכי דובר רוסית או גורמים מתאימים ברשות
יום ירושלים	כ"ח באייר, תאריך זה הוא גם יום הזיכרון לנספים בעלייה מאתיופיה	צוותי החינוך	מגשר חינוכי דובר אמהרית או גורמים מתאימים ברשות

מדינת ישראל
משרד החינוך
המנהל הפדגוגי
אגף א' חינוך יסודי

09

אגרת לרכזי השתלבות

טבת תשע"ט - דצמבר 2018

האיגרת נכתבה ע"י צוות אגף קליטת תלמידים עולים

בברכת רצחמה,

מוריה טלמור וכל צוות המדריכים:

עידית הוכנברג, טלי מנו, צביה טרוטנר, יעל גודל, טובי וינברג, מיכל פרנקל,
סוהא שיבל, גלי אלדר, זמיר ישי, לילי ישראל, אניטה גולשה ואתי אהרון.

עיצוב גרפי גלית סבג "טו דו דיזיין"

הוצאה לאור גף פרסומים, משרד החינוך

התשע"ט - 2018